
Transkvinner

LEDER

ESBEN ESTHER PIRELLI BENESTAD

esben.esther@uia.no

Esben Esther Pirelli Benestad er utdannet lege, spesialist i klinisk sexologi NACS, familieterapeut IAP og professor emerit ved Universitetet i Agder. Hens partner i liv og arbeid er psykolog og professor Elsa Almås.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Denne innsikten har vi fått: Du skal ikke føle vondt for det som kjennes godt.

Da jeg kort tid tilbake ble innlagt for øyeblikkelig hjelp, spurte vakthavende lege om jeg ville ligge på dame- eller herrerom.

Deler av helsevesenet viser stor bevegelighet hva angår kjønnsuttrykk. Det betyr ikke nødvendigvis at helsevesenet er i besittelse av en dypere kjønnsforståelse, men vi kan håpe og tro at også det er i utvikling.

Er du en som definerer deg innenfor det mangfoldige transspekteret, har du fått «meldinger» fra det ubevisste om at du ikke er i samsvar med det kjønnnet du ble plassert i ved fødselen. Nettverket ditt og den kroppen du bor i, sier imidlertid noe annet. Misforholdet mellom meldingene fra det indre, fra kroppen og fra verden omkring lager en type støy inni deg som kan bli smertefull inntil det sucidale. Ettersom meldingene innenfra oppleves sterkere og riktigere enn budskapene fra kroppen og verden omkring, trenger du gjerne å justere både selve kroppen og hvordan den framstår for deg selv og for andre. Dette er ingen liten oppgave, for det betyr at hele relasjonen mellom kroppen, utseendet og kjønnsforståelsen i omgivelsene må forandres.

De som oppfatter seg som transkvinner, er en del av de mange, rundt 1–2 % av befolkningen, som ikke kjenner samsvar mellom tildelt kjønn og opplevd kjønn. En transkvinne vil i regelen primært oppfatte seg som kvinne og framstå som sådan, men tar inn trans både for å ivareta sin historie og for å ikke måtte være så redd for å bli avslørt som det hen er.

Vi som skal forstå, må legge oss på sinne at i naturens endeløse kompleksitet vil det uvanlige være like selvfølgelig som det vanlige. Transkvinner er like naturlige som ciskvinner, dvs. kvinner med samsvar mellom tildelt og opplevd kjønn, og som alle andre utgaver av kjønn og ikke-kjønn.

Vår kultur opererer gjerne med to kjønn, vi kan kalle dem kjønnsmajoritetene. Transkvinner er både utenfor (trans) og innenfor (kvinner). Den indre støyen reduseres betydelig når vi oppleves som kvinner. Enda roligere blir det når transtilletget ønskes velkommen.

«Transkvinner blir avvist av transekskluderende feminister, som ikke vil ha transkvinner på sine doer og i sine garderober»

Transkvinner vekker nysgjerrighet, velvilje, sinne, diagnostiseringsbehov og begeistring. For leger er nysgjerrighet nærmest en forutsetning for å gjøre en god jobb. Når vi møter noe uvanlig, er undringen et godt redskap for å lære det uvanlige å kjenne. Grunnholdningen må være en åpen velvilje, basert på en kjærlighet til det menneskelige.

Noen blir imidlertid forarget eller sinte og mener at transkvinner ikke er i samsvar med Guds vilje. Transkvinner blir avvist av transekskluderende feminister, som ikke vil ha transkvinner på sine doer og i sine garderober. For dem er transkvinner ikke kvinner, men menn som ser slik ut. Møter med dem som ikke aksepterer transkvinners plass i naturen, og dermed kulturen, kan aktivere mye smertefull indre støy. Dette kan sammenliknes med justismord: Du er dømt, du er fengslet, du vet at du ikke gjorde det du er dømt for, men den vissheten er du alene om.

Altfor lenge, uten at noen ennå har bedt om tilgivelse for det, har de av oss som opplever oss som kjønnsinkongruente, vært plassert innunder diagnosemanualenes kapitler om mentale forstyrrelser. At mektige krefter omkring deg beskriver det du dypt i sjelen kjenner at du er, som en mental forstyrrelse, er rimeligvis støyforsterkende. Psykiatriseringen av transpersoner tok slutt i 2019, men har vært «god» medisin i minst 60 år. Leger har en jobb å gjøre med å rette om i dette store feilgrepet, et feilgrep som har vært erkjent i mange tiår. Hvorfor ble det ikke rettet opp før?

«Det uvanlige mennesket trenger ikke tåle-ranse, men bare tilbys en selvfølgelig og velkommen plass i samfunnet og i helsevesenet»

Kan vi som helsearbeidere møte uvanlige mennesker med begeistring? Kan vi etter å ha spurt om ønsket navn og pronomen i våre journaler, si: «All honnør til deg som har kommet dit du er nå. Jeg har stor og dyp respekt for den jobben du har gjort med å justere kropp, utseende og kanskje til og med fått hele ditt nettverk til å ønske deg velkommen! Hva kan så jeg bidra med?»

Ja, vi kan det. Helsevesenet har mye å bidra med. Først og fremst kan vi erkjenne at transkvinner er en del av naturen og ønske dem velkommen i kulturen, og erkjenne at ingenting har gått galt av typen psykopatologi som

skulle gjøre en mann til en transkvinne. Det uvanlige mennesket trenger ikke *tåle-ranse*, men bare tilbys en selvfølgelig og velkommen plass i samfunnet og i helsevesenet. Den plassen demonstrerer vi gjerne for i 8. mars-toget.

Publisert: 7. mars 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0137

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 30. mars 2026.